

MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

"MŰSORFÜZET

1997

MÁRCIUS-ÁPRILIS

FELHÍVÁS

**KEDVES KUTATÓTÁRS !
BARLANGKUTATÁST TÁMOGATNI KIVÁNÓ SZIMPATIZÁNS!
CSALÁDTAGOK, ROKONOK !**

A Műsorfüzet előző számában már felhívást tettünk közzé arról, hogy az országgyűlés döntése nyomán az összevont adóalap 1%-át az állampolgárok a törvényben meghatározott körnek közcélokra felajánlhatják. Erről az állampolgárok először az 1996. évi személyi jövedelemadó bevallásakor dönthetnek az APEH-nek megküldött úgynevezett rendelkező nyilatkozattal. A nyilatkozaton a kedvezményezett szervezet adószámát kell feltüntetni, megjelölhető a szóban forgó szervezet neve is. Fontos tudnivaló: amennyiben ide más szöveg, illetve adat is kerül, akkor a rendelkezés érvénytelen. Az előzőekben részletezett módon kitöltött nyilatkozatot borítékba kell helyezni, feltüntetve rajta a rendelkező nevét, lakcímét és személyi számát, s ez mellékelendő az adóbevalláshoz.

Az önadózók az APEH által megküldött nyomtatványcsomagban találják meg a rendelkező nyilatkozatot. Aki a munkahelyén készítenek adóbevallást, annak március 25-ig lehet a munkáltatójához—zárt borítékban—eljuttatni az általa kedvezményezettként megnevezett szervezet adószámát s azt a munkáltató továbbítja az adóbevallással együtt az APEH-hez.

A Társulat stabilitásának megteremtésében döntő jelentőségű, hogy az 1996. évi személyi jövedelemadónak a civil szervezetek támogatására utalható 1%-ából minél nagyobb összeg kedvezményezettje a Társulat legyen. Ennek érdekében kérünk mindenkit, hogy saját személyénél, ill. rokon, ismeretségi körében érje el, hogy az ez irányú döntés számukra pozitív legyen. Önzetlen támogatása hozzájárulhat ahhoz, hogy Társulatunk működőképességét továbbra is biztosítsuk.

VÁLASSZ MINKET ÉS GYŐZZED MEG ERRŐL ISMERŐSEIDET, CSALÁDTAGJAJDAT!
Köszönettel a Társulat vezetése

A helyesen kitöltött űrlap mintája:

**RENDELKEZŐ NYILATKOZAT
A BEFIZETETT ADÓ EGY SZÁZALÉKÁRÓL**

A kedvezményezett adószáma:

1	9	8	1	5	8	0	2	2	4
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

A kedvezményezett neve:

(Ennek kitöltése nem kötelező.)

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

TUDNIVALÓK

Ezt a nyilatkozatot tegye olyan, e lappal azonos méretű borítékba, amelyen feltüntette a **NEVÉT, LAKCÍMÉT ÉS A SZEMÉLYI SZÁMÁT.**

FONTOS!

Ahhoz, hogy a rendelkezés teljesíthető legyen, a nyilatkozaton a kedvezményezett adószámát, a borítékon az Ön nevét, lakcímét és a személyi számát pontosan tüntesse fel.

ELŐADÁS

1997. március 10. 17 óra

Székely Kinga: Tájékoztatás az 1997. január 1-jén életbe lépett, a természet védelméről szóló törvény barlangvédelmi rendelkezéseiről

Az előadás helye: MTESZ Székház II. emelet 248-as terem

MEGHÍVÓ

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT BESZÁMOLÓ KÖZGYŰLÉSÉRE.

A közgyűlés időpontja: 1996. március 13. (csütörtök) 16,30 óra

A közgyűlés helyszíne: MTESZ Fő utcai Székház (Bp. II. Fő utca 68.) II. 218-as terem.

A közgyűlésre valamennyi tagtársunkat szeretettel várjuk.

*Dr. Hevesi Attila s.k.
a Társulat elnöke*

MKBT Vándorgyűlés (41. Barlangnap)

A Barlangnap idén a Pro Natura Karszt- és Barlangkutató Egyesület szervezésében kerül megrendezésre, melyet 1997. június 20-21-22-én tartunk Abaligeten, a Nyugat-Mecsekben. Szállás a campingben, barlangos büfével, jökedv, jó barlangok, jó társaság...kell még más?

Minden barlangászt várunk, sok év után ismét a Mecsekben!!!

Érdeklődni: Szatyor Mikinél, 7623 Pécs, Mártírok u. 44. tel.: 72/306-865

E-mail: szaty@ttk.jpte.hu

Társulati Kutató Tábor 1997.—Budai-hegység (Rózsa-domb)*

A TKT jelenlegi terveink szerint 1997. július 4-13 között kerül megrendezésre. A táborozás helyszíne még bizonytalan, a 87-es tábornak otthont adó Francia-bánya, vagy a Mátyás-hegy Keleti-kőfejtő területén lesz.

A tábor során az alábbi munkaterületek adóttak:

Mátyás-hegy Keleti-kőfejtő. Bontási munkát lehet végezni az 1-es és 2-es barlangokban—itt a Mátyás-hegyi-barlang felé irányuló járatok végpontján szeretnénk továbbjutni—valamint a 4-es és 6-os barlangokban—ahol lefelé és É-i irányba mutató járatok feltárására van remény. A járatok folytatása kézi geofizikai módszerrel (varázsvessző) kimutatva.

Mátyás-hegyi-barlang. Számos ponton van lehetőség továbbjutásra, közöttük a legfőbb cél a Pál-völgyi-barlanggal összekötő járat megtalálása. Ennek érdekében munkahelyek lesznek a Meteor-ágban, a Természetbarát-szakaszban. A Mikulás-ágban a K felé irányuló járatok feltárása várható, míg a Keleti-omladékos-folyosó térségében további térképi fehér foltok járatokkal történő behálózása a cél. A kutató csoport (Vass Imre csop.) lehetőséget ad a régebbi kutatóknak feledésbe merült kutatási pontok bontására.

Ferenc-hegyi-barlang. Elsődleges cél a rendszerből az oldal irányú kitörés, erre leginkább K felé van remény. Ennek érdekében a Gomba-terem környékén lehet bontást végezni. Alsó-szintű járatok feltárását a Halál-travi és az Alsó-szekasz végpontján tervezzük. Lehetőség van klimatológiai és biológiai vizsgálatok végzésére a hozzáértőknek, de a karsztmorfológusok is kedvükre tevékenykedhetnek.

Szemlő-hegyi-barlang. A feltáró munkát elsősorban az Agyagos-folyosó térségébe tervezik, ahol DNY-i irányba van lehetőség további járatok feltárására. Ezek létezését télen a folyosó végpontja után a felszínen kigőzölgés jelezte.

Tábor-hegyi-barlang. A tűzköves dolomitban kialakult barlangban jelentős huzal invitálja a barlangászokat, de jelentős mennyiségű törmelékes kitöltést kell a továbbjutás érdekében kitermelni.

Egyéb kutatási helyek. Amennyiben olyan sokan lennének, hogy az említett kutatási pontokon és a tábori tevékenység elvégzéséhez szükséges létszámon túl még lennének szabad emberek, további barlangi munkalehetőséget tudunk biztosítani.

A tábor során feltehetően közös kondérban készített saját főztünket fogjuk enni, vízről és egyéb italról a szervezőség gondoskodik. Szállítás: egyénileg, sátorban. A költség a támogatások függvényében remélhetőleg nem lesz megterhelő.

Sásdi László
tud. titkár

*Felmerült egy másik helyszín is a központi kutatótábort illetően, melynek helyszíne Jósfaó lenne; a tábor célja a Kossuth-barlang további feltárása. Végleges döntés a február 20-i elnökségi ülésen történik.

Elekes Balázs és Nyerges Miklós titkarak

A Solymári Bizottság beszámolója

A Solymári Bizottság 1996-ban április 27. és október 13. között szombat, vasár- és ünnepnapokon tartott vezetéseket a Solymári-ördöglyukban. A látogatottság az előző évihez viszonyítva csökkent, ami elsősorban a nyárvégi-őszi esős időjárás következménye, a barlang ugyanis 30-45 perces gyalogúttal közelíthető meg, és barlangnál nincsen semmiféle várakozási, öltözési lehetőség, s ezt nem minden vállalja. Az alábbiakban mutatjuk be a havi látogatottságot, összehasonlítva az előző két év adataival:

Hónap	1994			1995			1996		
	Rövid-túra	Hosszú-túra	Össz.	Rövid-túra	Hosszú-túra	Össz.	Rövid-túra	Hosszú-túra	Össz.
Május	92	45	137	217	171	388	182	256	438
Június	42	36	78	96	192	288	67	129	196
Július	53	72	125	68	107	175	31	103	134
Aug.	35	56	91	54	71	125	39	75	114
Szept.	69	104	173	74	135	209	20	156	176
Okt.	75	70	145	191	299	490	31	54	85
Össz.	366	383	749	700	975	1 675	370	773	1 143

Továbbra is árusítottuk a barlangról szóló ismertető füzetet, valamint a barlang emblémájával ellátott trikót. A választék bővítése céljából kiadtunk május elején egy képeslapot, majd június végén még egyet. Ezek fogyása az alábbi volt:

	Ismertető füzet	Képeslap 1.	Képeslap 2.	Emblémás trikó
Barlangnál	131	138	75	17
Társulatban	97	35	15	24
Összesen	228	173	90	41

A IKM Turizmus Főosztályától nyert támogatás segítségével decemberben megjelentettünk a barlangról egy A/5-ös méretű, 40 oldalas, színes képekkel illusztrált füzetet, mely a korábban megjelent füzetnél (mely természetesen továbbra is kapható) részletesebben ismerteti a barlangot.

A május 1-én induló 1997-es szezonra keresünk túravezetőket. Kérjük azon tagtársainkat, akik kedvet éreznek barlangi túravezetéshez, jelentkezzenek a Titkárságon.

Hazslinszky Tamás
a Solymári Bizottság vezetője

HÍREK

A tavaly nyáron a Kab-hegy '96 táboron részt vett csapat 1997 április 4-6. között újabb **hétvégi barlangkutatótábort** szervez a *Kőrös-hegy* térségébe. A tábor célja a *Futómacskás-barlang* bejáratának biztosítása, kutatásának újraindítása, a somhegyi *Kis-Péncs-lik* kutatása, valamint a Zirc környékén feltárt új barlangok megismerése. Érdeklődni előzetesen telefonon (Kucsera Márton (22)- 313101/ 312, Nyerges Miklós ☎ 4632213) lehet vagy a helyszínen a bakonybéli és péncsesgyőri buszmegálló környékén tájékozódhatunk a táborhely pontos elhelyezkedése felől.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk !

Romhányi Balázs, Nyerges Miklós

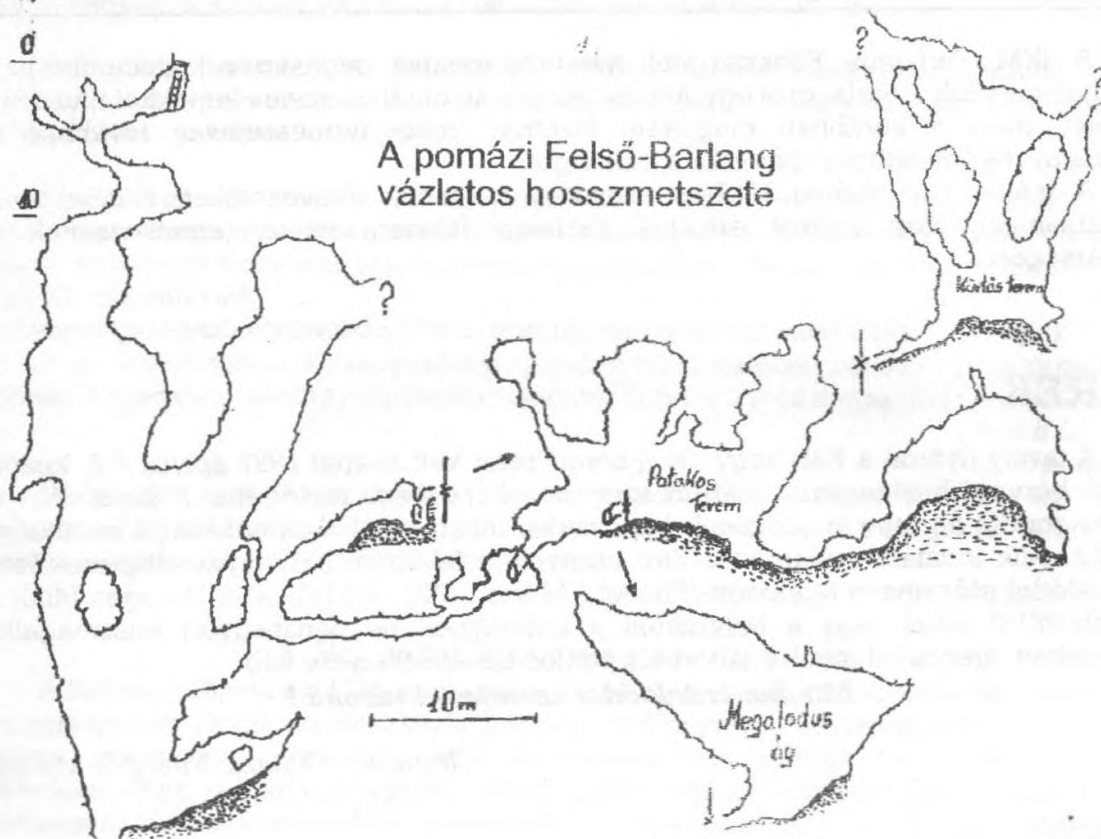
Az Anubisz Barlangkutató Csoport hírei

A pomázi Öreg kőfejtő Felső-barlangja

A Csoport a pomázi Öreg kőfejtőben található Felső-barlangban eredményesen tovább jutott. A barlang talpszintjét képező agyagkitöltésben kutatóaknál mélyítve kb. 2 méteres mélységben egy kb. 2,5m átmérőjű, 45° lejtésszögű akna szájába érkeztünk. A járat lejtése a beszállási ponttól 5 méternyire függőlegessé vált, kötél igénybevételével juthattunk csak tovább. További 10 métert ereszkedve a hévizes jellegű csőszerű aknában egy 8-10 méter hosszúságú, 2-3 méter szélességű tektonikus hasadékba értünk. A barlang jelenlegi legmélyebb pontját képező kb. 5x10 méteres alapterületű termet az aknába tovább ereszkedve 48 méteres mélységben értük el. A terem talpszintjének kitöltésanyagát jól nyomon követhető suvadási irányú meredek agyaglejtő alkotja. Az aknát átvizsgálva 30 méteres mélységben a hasadék oldalfalában két továbbjutási pontot is találtunk. Az északi ág enyhén emelkedve a főhasadék irányát követte, míg a másik erre az ágra merőlegesen illeszkedve nyugati irányban indult.

Az északi ág

Emelkedő anyaglejtőjén felkapaszkodva egy kis terem oldalfalából kb. 1 méteres magasságban tipikus gömbfülkék közötti átszakadással megnyílt "ablakon" jól huzatoló, visszhangos, járható méretű továbbjutásba láttunk be. Az agyagban kerülőjáratot ásva három méter hosszú kuszodán átnászva bejutottunk a feltételezett nagyméretű terembe. A terem hossza 7-8 méter, szélessége 4 méter volt, figyelemre méltó a terem tetejéből felfelé induló tágas, pillanatnyilag feltáratlan kürtők 15-20 méterig belátható szakasza.

A nyugati ág

A járat kezdeti szakaszán kuszodának indult, a továbbjutást a kuszodában egymástól 1-1,5 méteres távolságra elhelyezkedő szokatlan, kúpos formájú, hordaléklerakódás-szerű agyagdombok gátolták.

Elbontva a dombokat, kb. az 5. méternél a járat tágasabb gömbfülkébe csatlakozott. E pontról kisebb bontásokkal további három gömbfülkén átjutva egy, a nyugati ág szifonkerülő „ablakához” hasonló, de annál valamivel tágasabb üregfal-átszakadást találtunk. A szűkületet leküzdve beérkeztünk a barlang általunk később Patakos-teremnek elnevezett szakaszába. A terem méretei felülmúlták szerény reményeinket.

A járat hossza 14 méter, legnagyobb mért szélessége 4 méter volt. A főtét helyenként 6-7 méter átmérőt is meghaladó gömbüstök törik meg, ezek egyikéből könnyen kimászható kb. 13-15 méteres magasságig felnyúló vak kürtő indul, végpontján szép gömbfülkével.

A terem talpszintje azonban külön figyelmet érdemelt. A belátható szakasz teljes hosszában a terem közepét 30cm széles, 50-60cm mélységű kiszáradt patakmeder választotta ketté, amely az oldalfalak tövében lerakott, egybefüggő agyagos hordalékdombok között húzódott. A terem oldalfalából a patakmederbe irányuló 10cm mélységű bemosódás-nyomot vettünk észre, melyet követve szűk hasadékon átbújva a patakos teremmel párhuzamosan futó oldalágat találtunk. A járat folyamatos 30-40°-os emelkedéssel 15 méter hosszan járható, feljebb járhatatlanná szűkül, átlagos szélessége 70-80 cm, főmagassága helyenként 5-6 méter.

Képződményeit tekintve igen szép, érintetlen hidegvizes oldási formákat, az őszakos patakmeder kisebb mélyedéseiben üvegtisztaságúra csiszolt, áttetsző kalcitgyöngyöket találtunk. Legnagyobb értéke és fő látványossága az ágnak az oldalfalakon tökéletes épségben kipreparálódott és átkristályosodott több tucatnyi *Megalodus* váz.

A Patakos-terem patakmedrét követve a terem végében lévő légréses aláhajlás kitöltésének átbontását kezdtük meg. a kitöltést átbontva a járat újabb terembe nyílt, mely méreteit tekintve kb. az egyharmada a Patakos-teremnek. A terem végpontján folyamatban lévő talpszint-süllyesztés egyre durvább szemcséjű homokos-kavicsos kitöltésben halad lefelé.

Az ürömi Porhintő-barlang

Egy új területet, lehetőségeket kereső terepbejárás alkalmával az üröni Amfiteátrum kőfejtő oldalfalában nyíló gömbfülke talpszintjét átbontva feltártuk a Porhintő-barlangot. Az igen szűken induló, megközelítőleg függőleges járatban kb. 10 méternyi szintkülönbséget megtéve, a forráskürtő egy 6 méter széles, kb. 9 méter magas, igen látványos oldásformájú gömbüstös főtéjű, jellegzetesen hévizes eredetű terem oldalfalára nyílt. A terem falait, főként az alsó zónában, vastag borsóköves lerakódás, valamint lenyűgöző gazdagságú és méretű, helyenként 8-10 cm hosszúságot is elérő hófehér aragonit túlkristály-csoportok borítják.

A terem talpszintjén nyíló 3 méteres mélységű aknával leereszkedve egy újabb, kisebb terembe érkeztünk. Ebből a teremből a járat aknával folytatódik, és egy pillanatnyilag ismeretlen mélységű és hosszúságú hasadékra nyílik.

Ebben a mélységben azonban a barlangban észlelhető széndioxid-tartalom már eléri a 8,5 %-ot, az oxigén-tartalom pedig nem haladja meg a 13 %-ot. Nem árt megjegyezni, hogy 13-15 % feletti széndioxid-tartalomnál az eszméletvesztés a disszociációs reakció idejénél gyorsabban következik be, az oxigén-tartalom elviselhető alsó értékhatára viszont 17 %. A barlang alsó, ismeretlen szakaszába történő lemászás életveszélyes, sőt garantáltan fulladásos halált okoz.

Kocsis András

Radioesztéziás barlangkimutatás

A Műsorfüzet előző számában Kertai József számolt be a Nagykovácsi környékén végzett radioesztéziás barlangtérképezésről. A leírt eredményekhez gratulálok és a vázolt módszer eredményességét csak megerősíteni tudom. Magam 1993 óta szintén végzek radioesztéziás barlangfelméréseket. Ezekről idáig csak a Vulkánszpeleológiai Kollektíva kéziratnak minősülő éves jelentéseiben számoltam be. A radioesztéziás barlangkutató gyakorlatára való adaptálásának esetleges elterjedése várhatóan legalább akkora barlangfeltárási dömpinget hozhat, mint annak idején a vízfestéses módszer bevezetése. E tudatomban Kertai kolléga beszámolóján túl saját méréseim is megerősítenek, melyeket többek közt a Geleméri-fennsík karsztvíztükre áramlási rendszerének kimutatásánál, valamint a Csatár-hegyi-barlang, a Kámori-szikla-

hasadék, a siklósi vár barlangjának stb. radioesztéziás módszerrel való felmérésénél végeztem.

Eszterhás István

„Varázsvessző”

A Műsorfüzet utóbbi számaiban ismét felbukkant a „varázsvesszőzés” témaköre, méghozzá „bizonyító erővel” és új, meggyőző nevek alatt: „rádioesztézia”, „kézi geofizika” stb. Az olvasó véleményének kiegyensúlyozottabb alakításához idéznünk kell a szakirodalomból:

„Nem valószínű, hogy bármely témába ennyi vizsgálatot és vitát öltek volna bele pozitív eredmények ilyen abszolút hiánya mellett (mint a varázsvesszőzésbe). Nehéz elképzelni, hogy lehetne-e bármiféle gyakorlati felhasználásra alkalmatlanabbnak tekinteni az egész dolgot. Nyilvánvalónak kell lennie mindenki számára, hogy az Egyesült Államok Földtani Szolgálatának (USGS) bármely további vizsgálata olaj-, gáz-, ásvány-, víz- és egyéb „varázsvesszős” kutatási ügyekben nem egyéb, mint a közpénzek elherdálása.

Vitán felül áll, hogy az ágas vesszőket és más dolgokat használó vizet és egyebeket kutató személyek többsége tudatos szélhámos. Természetesen vannak jóakarató „hívók” is közöttük.

A USGS minden érdeklődő számára csak azt tanácsolhatja, ne dobják ki a pénzüket a „vízvarázslók” szolgálataira.” (D.K. Todd (1959): **Ground Water Hydrology** {egyetemi tankönyv}, John Wiley, New York

„Kevés kétség merülhet fel a vesszők, ingák, drótok és hasonló eszközök teljes használhatatlansága felől, ami a víztermelő kutak helyének kijelölésében játszott szerepüket illeti. Bár megbízható statisztikák igazolják, hogy a varázsvesszős kútkijelölés a véletlenszerűnél semmivel sem sikeresebb, az sem kétséges azonban, hogy bizonyos személyeknek komoly gyakorlati hidrogeológiai ismeretei vannak, ami nagy mértékben szolgálja varázsvesszőik sikereit.” (Davis & DeWiest (1966): **Hydrogeology** {egyetemi tankönyv}, John Wiley, New York)

A későbbi években kelt egyetemi tankönyvek már tagadóan sem ereszkednek le a korábban már jórészt a babona és a csalás témakörébe utalt jelenséghez.

„Utalva D.J. levelére az októberi számban: ha az áramló víz kézben tartott drótokkal észlelhető mágneses teret gerjeszt, akkor ennek erősebbnek kell lennie a Föld mágneses terénél, ellenkező esetben a drótok a földmágnesség irányába állnának. Ha viszont az áramló víz mágneses tere erősebb lenne a földmágnességnél, akkor az iránytű használhatatlan lenne az áramló vizek közelében. Tegyük kompaszt a kerticsap mellé, nyissuk meg és nézzük meg, miként viselkedik az iránytű. És ha már itt vagyunk, nézzük csak azokat a varázsvesszőket. D.J. szerint sem működik a vessző következetesen. A módszer bármely leírásában a vesszőt (vagy villás botot) a vesszőző a kezében tartja, néha fura pózban, így a kéz apró mozdulatait, izomrándulásait felerősítik. Egyesek jobban csinálják mint mások. Ebben az összefüggésben tehát a vesszőző személyesen érzékel vagy generál valamit. Ha a vesszőző személyesen érzékel valamit, akkor nem kell neki vessző. A vesszőzők viszont úgy tartják, hogy a vessző a segítségükre van valaminek a kimutatásában. Ezek a megfigyelések arra vezetnek, hogy a varázsvesszősök a saját mozdulataikat észlelik. Miután senmi

sem igazolja, hogy a varázsvesszőzés jobb eredményt adna a pusztá véletlennél, nem hiszem, hogy alkalmas lenne víz kimutatására." (M. Mauser 1996): More Dowsing (megint varázsvessző) NSS News, 1996. Dec. pp. 346.

Háát—mindenki higgyen, amit akar. Ám először beszéljessen geofizikusokkal.

(a Szerk.)

Javaslat a "Barlangkutatás Világnapjára"

A Galya-tetőn 1996 szeptemberében rendezett 6. Nemzetközi Pszeudokarszt Szimpózium záróülésén egyebek között a következő javaslat került elfogadásra.

"Javasoljuk az UIS-nak és az országos szövetségeknek, hogy fogadják el a Barlangkutatás Világnapja évenkénti megrendezésének lehetőségét augusztus 14-re (Marcel Loubens halálának napjára)."

A Barlangkutatás Világnapja tartalmáról és céljáról előzetesen a következő gondolatok hangzottak el a szimpóziumon: legyen ez hasonló a többi már elfogadott szakmai (és egyéb közösségi) világnapokhoz megemlékezésekkel, ünnepléssel, kiállításokkal, népszerűsítő programokkal, tagtoborzással stb.—mely tevékenységeket mind a szövetségek, mind a kisebb barlangkutató csoportosulások rendezhetnének világszerte—lehetőleg azonos időben, a javasolt napon (vagy ehhez közeli dátummal). Ha sok országos szövetség és az ezekben tömörült számos barlangkutató, valamint az UIS is magáévá teszi a gondolatot, úgy nagy valószínűséggel az UNESCO hivatalosan is elfogadja a Barlangkutatás Világnapját, ami a társadalmi elismertséget és nem utolsósorban a támogatásokat is növelheti.

A javaslatot a fent említett szimpózium szervező bizottsága elküldte az UIS Titkárságának és a barlangkutató 12. nemzetközi kongresszusának svájci szervezőihez, továbbá a galya-tetői rendezvény résztvevői vállalták, hogy saját országaik barlangkutató szövetségei elé terjesztik azt.

E vállalásnak eleget téve a fenti gondolatokat már ismertettem a múlt év novemberében a Barlangkutatók Szakmai Találkozóján összegyűlt társaim előtt. Írásban azért kívánom megismételni, mert egyrészt sokaknak nem volt lehetősége rész venni a találkozón, másrészt pedig írásos formában inkább gondolatébresztő lehet.

Kérem a barlangkutató társakat, ha hasznosnak ítélik a javaslatot, úgy támogassák és további ötleteikkel egészítsék ki azt a legközelebbi MKBT közgyűlésen.

Eszterhás István

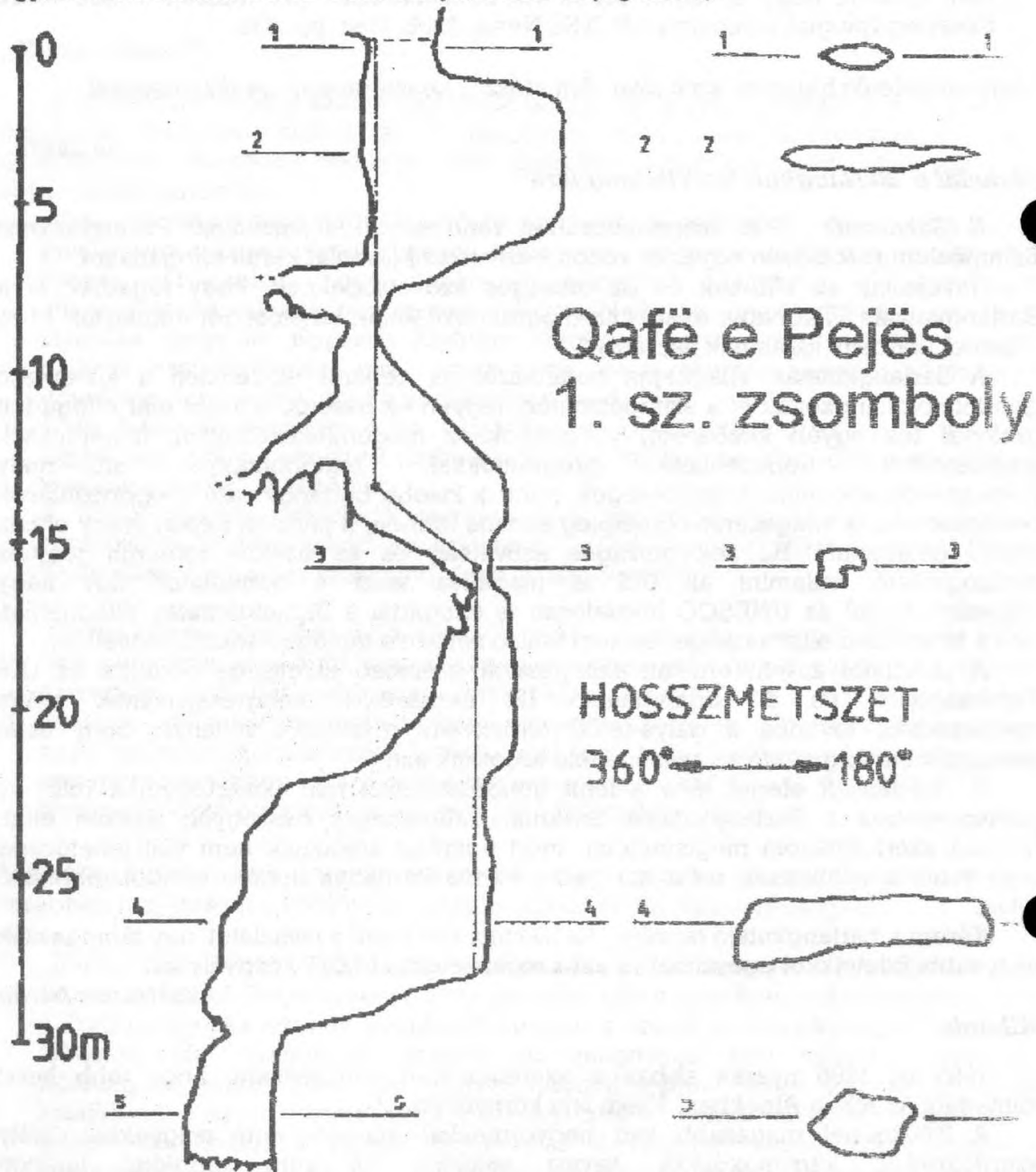
Albánia

1995 és 1996 nyarán abban a szerencsében volt részem, hogy több hetet tölthettem az Albán-Alpokban, Theth falu környékén.

A 2.000m-nél magasabb vad hegyormokkal, gleccservájta völgyekkel, mély szurdokokkal, karr-mezőkkel, havasi rétekkel és sűrű erdőkkel tarkított magashegység rendkívüli szépségeket kínál az ide látogatóknak. A nagyrészt mészkőből álló hegységben a barlangkutatás mindez ideig nem volt számottevő.

Már első, háromnapos utunkon rábukkantunk egy zombolyra az 1.700 m magas Pejes-hágón. Mélysége sajnos csak 34 m (rajz). A '95 évi túrák alkalmával még több zombolyt találtunk, melyeknek bejárására '96 júliusának végén nyílt alkalom. a nevéhez egyelőre nem méltó "Óriási-zomboly"-ban a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tagjaival közösen kb. 60 m mélyre tudtunk leereszkedni, ahol hó

akadályozta meg a továbbjutást. ('95-ben ugyanekkor július utolsó napjaiban egyáltalán nem lehetett az aknába lejutni a hó és jég miatt.)

A zsombolyokon kívül jártunk egy néhány száz méter hosszúságú forrásbarlangban is. Itt első alkalommal a falubeli rendőr volt a barlangi idegenvezetőnk, akinek teljes barlangász-felszerelése egy pisztolyból állt.

Igazán nagy barlangra (eddig) nem akadtunk, de a további kutatás komoly eredményeket hozhat, hiszen minden jel arra vall, hogy a terület hatalmas barlangokat és több száz méter mély zsombolyokat rejt. Csak meg kell keresni őket!

A bejárt barlangok GPS-koordinátái

	X	Y	Z
Harape-forrásbarlang	19°45'36,1"	42°26'27,4"	≈1250 m Bfsz.
Pihe-zsomboly	19°45'37,6"	42°27'03,2"	≈1850 m Bfsz.
Pejes-hágói l. sz. zsomboly	19°46'11,8"	42°26'39,3"	1695 m Bfsz.
Óriás-zsomboly	19°45'40,8"	42°27'07,1"	≈1800 m Bfsz.
Csepp-zsomboly	19°45'32,8"	42°26'59,5"	≈1750 m Bfsz.

Kovács Áttila

5000 Szolnok Jubileum tér 2. 4/18. Tel: 56/420-948

MTSZ BB tanfolyam

Az MTSZ BB túravezető és expedíciószervezői tanfolyamot indít április 8-i kezdettel. Jelentkezni és érdeklődni az MTSZ BB fogadóórája alatt lehet keddenként 18-19 között (Bajcsy Zs. út 31. II. em. ☎ 1119-289, illetve Németh Tamásnál a 2762-657, 210-0991 és Bajna Bálintnál a 2030-832, 2047-923-as) telefonszámokon.

Bajna Bálint

Nemzetközi rendezvények

XI. Internationales Symposium für Speläotherapie—*Nemzetközi Barlangterápiai Szimpózium (UIS)*

Berezniki (Oroszország) 1997. május 20-25.

5th International Karstological School "Classical Karst"—5. *Nemzetközi Karsztológiai Tanfolyam: A klasszikus karszt*

Postojna (Szlovénia) 1997. június 30. - július 3.

Mindkét konferencia részletes körlevele megtekinthető a Titkárságon.

Folyóiratfigyelő 5. Rész

Újabb eredmények a Picos de Europa (Central) kutatásában; Torca del Cerro (-925 m), Bernard Vidal

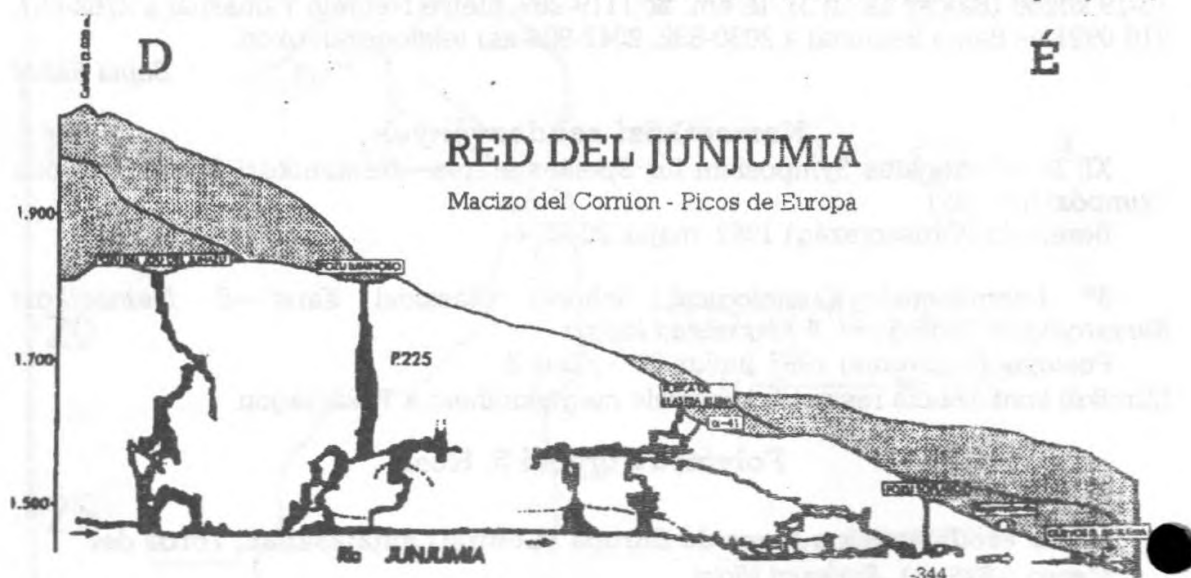
Francia és spanyol barlangkutatók már 6 éve rendszeresen kutatják a Picos de Europa Központi Masszívumának barlangjait. Kutatásaik eredményeképpen érte el teljes mélységét a Sistema del Trave (-1441m), tárult fel a -255 méteres Torca de los Rebecos és most a Torca del Cerro vagy röviden T33, amely 1996-ra elérte a -925 méteres mélységet és a 2.685 méteres hosszúságot. Ezt a most felfedezett barlangot a felfedezők a Központi Picos legnagyobb kihívásának tartják. Meanderei az átlagosnál jóval keskenyebbek és a három jelentősebb akna kivételével (P 88 -205 méteren, P86 -372 méteren és az 1996-ban felfedezett Puts Moc P95 -825 méteren) a benne való közlekedés igen nehézkes, számos felfelé tartó szakaszon is át kell kelni. A jelenlegi végpont sokat ígér, de megközelítése igen nehéz.

(SPELUNCA 1996 No. 64.—franciául)

- **La Red del Junjumia (Picos de Europa), Félix Bermejo, Javier Lario, Pepe Martínez (Asociación espeleológica GET)**

A GET az utóbbi években szisztematikusan kutatta a *Picos de Europa* nyugati tömbjétől, vagyis a *Cornión*tól északra fekvő területet, *Vegarredonda* környékén. A legjelentősebb feltárt üreg a 344m mély *Red del Junjumia*. Jelenleg öt bejárata van a barlangrendszernek, számos átmenőtúrra adva lehetőséget. A kutatástörténeten, összefoglaló és részletes térképeken, a fekete-fehér, de azért csábító fotókon kívül az átmenőtúra részletes leírásával is megörvendeztetnek a szerzők. Maga a barlang nem különösebben nehéz, eltekintve az esőzések idején villámgyorsan növekvő víztől. Igazán a *Pozu Soplador* kijárata felé veszélyes, ahol hosszú szakaszok telhetnek meg teljesen, de egyébként lehet számítani a sok felső, fosszilis járatra. Az útvonal ki van építve, de egyes hidak és kötelek túl régóta vannak bent ahhoz, hogy csak úgy hirtelen rászereeljünk. A hőmérséklet 3,5-4 °C, ami nem mondható túlzottan melegnek, számításba véve az erős (néhol 35 km/h-s) szelet is.

(BOLETIN GET 1996 N°7—spanyolul)

- **Morfología, espeleotemas y climatología de la "Gruta de las Maravillas" (Áracena, Huelva), Martín Posales, W.; López Chicano, M.; Rodríguez C.M.; Pulido Bosch, A.**

A cikk bemutatja a Gruta de las Maravillas (jelenleg 2 km hosszú idegenforgalmi barlang) fő morfológiai jellegzetességeit. A középpontban a kitöltések állnak, ezzel kapcsolatban kerül szóba az ásványtan és a klíma szerepe a képződmények kialakulásában.

(Espeleotemas 1995 október N° 5—spanyolul)

- **Höhlengebiete in Meghalaya (Nordostindien), Herbert Daniel Gebauer**
Hatvan új barlang felfedezését és 40 km új járat feltérképezését végezte el az India északkeleti részén található *Meghalaya* államba vezetett négy német expedíció. A dzsungelben található kriptokarszt (?! A Szerk.) elsősorban eocén mészkövekben és

homokkövekben fejlődött ki, s nem ritkák a 10 méter magas tornyok. A *Krem Um Lawan* barlangot 1996 márciusában fedezték fel és ez 6.4 kilométeres hosszúságával és 107 méteres mélységével India leghosszabb, ill. legmélyeb barlangja.

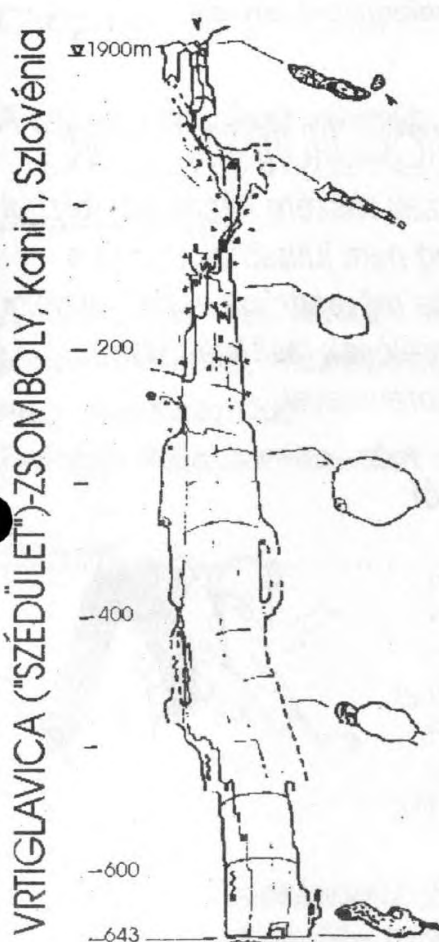
(Mitt. Verb. dt. Höhlen- u. Karstforsch. München 1996. 4. szám—németül)

- **Radon exposure during underground trips: a set of guidelines for caving and mine exploration in Britain, Clark R.L. Friend**

Az írás összefoglalja, amit a radioaktív radon gáz és leányelemeinek keletkezéséről és eloszlásáról tudni kell, valamint ismerteti a rendelkezésre álló mérési technikákat. Elméri a barlangokat és bányákat látogatókat érő hatásokat és többek között azt is megállapítja, hogy mintegy ötszöröse annak az esélye, hogy barlangi balesetnek leszünk szenvedő részesei, mintsem, hogy a barlangi levegő radontartalma által okozott tüdőrák áldozatai legyünk.

(Cave and Karst Science 1996 október—angolul)

Arany Andrea, Hlavács Judit, Nyerges Miklós

A világ legmélyebb barlang-kürtője

Koperi, bresciai és triesti szlovén ill. olasz barlangkutatók zsomboly-bejáratra találtak a Júliai Alpokban a szlovén-olasz határon fekvő Kanin-fennsíkon annak szlovén oldalán, a világ legmélyebb barlangi aknája, az 501m mély Brezno pod Velbom közelében 1996 augusztusában. Ekkor 250m mélységbe ereszkedtek, de az aknának itt még egyszerűen nem volt észlelhető fenéke: Októberben visszatértek és ekkor a már elegendő felszereléssel 643 méteres mélységben érték el a zsomboly fenekét. Így a Vrtiglavica átvette a világ legmélyebb barlang-kürtője szerepét.

Patak hatol vízeséssel az aknába 400 méter mélységben és a víz az akna-fenéken felhalmozódott tömlelékben tűnik el.

A Vrtiglavicát egybefüggő aknának tekintik, minthogy a térképen jól látható, -50 és -130 méter közé eső szűkületet hatalmas jégtömeg okozza, amely több mint 250 méterig hatol a barlangba. A világcsúcs azonban ekkor sem vitatható, mivel az új akna mélysége a felső rész nélkül is meghaladja a korábbi csúcsot.

A térképvázlatot Matteo Rivadossi készítette.

Tim Stratford után
(International Caver)

Kenessei Ferenc, „Fefe” 1997. Január 8-án elhunyt. 1974-től a tatai Megalodus Csoport, majd a Gerecse Barlangkutató Egyesület tagja volt. Részt vett szinte valamennyi gerecsei barlang kutatásában, de sokat tevékenykedett Dorog- és Esztergom környékén is. Lelkesen munkálkodott az ifjúság nevelésében is. Tragikus, korai halála nagy veszteség a Komárom-Esztergom megyei barlangkutatásnak.

Könyvújdonságok

Megjelent a **Solymári-ördöglyukat** ismertető A5-ös méretű, 40 oldalas, színes képekkel illusztrált füzet. Szerkesztette: *Hazslinszky Tamás*. Írták: *Hazslinszky Tamás, dr. Jánossy Dénes, Kraus Sándor, dr. Krolopp Endre, dr. Topál György*. A kiadvány részletesen foglalkozik a barlang feltárásával, kutatásával, kiépítésével, földtani bemutatásával, az őslénytani ásatások eredményével, a barlang denevérfaunájával, valamint a túraútvonalak bemutatásával. A füzet-hez részletes irodalomjegyzék és német nyelvű összefoglaló is tartozik. Kapható a Titkárságon. Ára: 250.- Ft.

MEGNYÍLT A SPELEO-JUNIOR!!!

Ez a vállalkozás elsősorban azon fiatal sporttársak részére készít megbízható és olcsó felszereléseket, akik pillanatnyilag nem juthatnak hozzá a hegyászó boltokban kapható színvonalas, de méregdrága eszközökhöz.

Vállaljuk továbbá barlangász-turista felszerelések javítását (varrás, ragasztás, forrasztás stb.) garanciával.

Szolgáltatásainkból:

Piezoelektromos gyújtású karbid fejlámpa:	2.200,-Ft
Gázfejlesztő tartály (teljesítmény min. 6 óra):	2.500,-Ft
Vízhatlan overall (extra kopásvédő foltozással):	4.000,-Ft
Barlangi „bag” zsák (minden méretben, rendelésre):	1.500,-Ft-tól
Bivakzsák (vízhatlan):	2.200,-Ft
Hátizsák (70 literes): AKCIÓS ÁR!!!	5.000,-Ft
Karbid:	140,-Ft/kg

Érdeklődni lehet:

KOCSIS ANDRÁS

1095 Budapest, Mester u. 41/a, Tel.: 216-1734

JELENTKEZÉSI LAP

a társulati kutatótáborra

Név:.....

Életkor:

Levelezési cím:

Csoport:

A táborban részt veszek:-tól-ig

..... napig

A táborban az alábbi tevékenységekbe szeretnék bekapcsolódni: feltárás, térképezés, egyéb vizsgálatok (a megfelelő szöveg aláhúzendó)

Feltáró műszakvezetést vállalok: igen nem

Dátum:

Aláírás

*

*Szerkeszti: Fleck Nóra és dr. Kósa Attila
Felelős Kiadó: Dr. Hevesi Attila, elnök
Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat*

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat

1027 Budapest, Fő u. 68.

Tel.: 201 9493

NYOMTATVÁNY